

## Östraby kyrka

55.7597, 13.6833

---

Östraby kyrka uppfördes förmodligen under sent 1100-tal, men fynd pekar på att här har varit en helig plats långt innan. Kyrkan ska ursprungligen varit moderkyrka till Västerstad, och vigd åt helgonet Sankta Margareta, som led martyrdöden år 305 efter Kristus. Hon var en av de fjorton så kallade nödhjälparna, som särskilt mot slutet av medeltiden tillbads som hjälp mot olika olyckor och sjukdomar. Sankta Margareta vars festdag i den romersk-katolska kyrkan är den 20 juli, är skyddspatron för de som föder barn.

På 1400-talet blev det mode att slå valv i kyrkor, så även här i Östraby kyrka. Och också här dekorerades valven med kalkmålningar, som dock övermålad i slutet av 1800-talet.

I kyrkan finns en dopfont från tidig medeltid, samt ett krucifix från sent 1400-tal.

Bevarat från ett altarskåp från andra halvan av 1400-talet finns en scen med Anna Själv Tredje.

Anna var Jungfru Marias moder, och hon brukar avbildas tillsammans med Maria och Jesusbarnet.

Under reformationen på 1500-talet förändrades inte bara utformningen av gudstjänsterna utan också kyrkorummets utseende och funktion. Här i Östraby kyrka sattes bland annat ett knäfall in så församlingen kunde ta del av nattvarden, och eftersom predikan fick ta en större plats i gudstjänsten införskaffades så småningom, i början av 1600-talet en predikstol.

Under 1800-talet skedde flera ombyggnader. 1836 byggdes den södra korsarmen, valven gjorde om och altaret och predikstolen flyttades så att den nya korsarmen i praktiken blev en del av det nya långhuset. Då installerades också en orgel.

### **Nuvarande orgel???**

När kyrkan åter renoverades på 1890-talet flyttades både altaret och predikstolen tillbaka till sina ursprungliga platser, samtidigt som triumfbågen höjdes för att ge mer plats till altaret. Vid renoveringen skall bland annat väggarna ha målats med kalkfärg i vanlig schablondekorerad, som 35 år senare av kyrkoherden ansågs vara "utan någon som helst betydelse som konstmålning". Väggarna liksom valven var då nerrökta och smutsiga av kamineldning. Bara ett fragment har sparats för eftervärlden.

När man åter renoverade kyrkan i mitten av 1950-talet upptäckte man att altaret från 1604 hade målats om på 1800-talet, och då fått originaltexterna utbytta och två vapensköldar övermålad.

Renoveringar av kyrkan skedde sedan också i mitten av 1900-talet, samt i slutet av 1980-talet.

En del inventarier har fått sin plats i vapenhuset, som exempelvis en äldre kyrkklocka.

En av kyrkans kyrkoherdar under 1800-talet var nykterhetsförkämpan Peter Wieselgren, som med tiden blev domprost i Göteborg, och som där fått ett torg uppkallad efter sig - "Wieselgrensplatsen". Han kallades av en samtida för: "Sveriges största välgörare efter kungen"! Anledningen var att han 1837 grundade den första nykterhetsföreningen i Sverige, som sedan fick många efterföljare över hela landet.

---

### Källor:

Pdf: "Östraby kyrka - Arkeologisk förundersökning i samband med golvomläggning 2013". Ing-Marie Nilsson.

Regionmuseet Kristianstad.

Webb: Hörby församling.

Webb: Svenskt biografiskt lexikon.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.